

วิทยาการบริหารภาครัฐสมัยใหม่
Modern Public Administrative Science-MPAS

homepage: <https://so17.tci-thaijo.org/index.php/jppi>
e-mail: jppissues@gmail.com

Integration of Good Governance and Sufficiency Economy Philosophy: A Strategic Mechanism for Strengthening Thai Local Communities in the 21st Century

Kawintip Chanpipatpaiboon^{1*}

¹ Master of Public Administration Program, Sakon Nakhon Rajabhat University

Corresponding author's e-mail: kawintip.ch67@snru.ac.th^{1}

ARTICLE INFO

Article history:

Received: November 10, 2025

Revised: February 7, 2026

Accepted: February 9, 2026

Keyword:

good governance,
sufficiency economy,
strong local communities,
sustainable development,
local administrative
organizations

ABSTRACT

This academic article aims to analyze and present an integrated conceptual framework between Good Governance and the Sufficiency Economy Philosophy (SEP) as a strategic mechanism for building strength and driving sustainable development of Thai local communities. Local development in the 21st century faces complex challenges, including economic inequality, degradation of natural resources, and a crisis of confidence in public sector administration, which cannot be solved by relying solely on central government support. This documentary analysis demonstrates that Good Governance, comprising 8 key principles, serves as a management system that creates transparency and credibility for Local Administrative Organizations (LAOs). Meanwhile, the Sufficiency Economy Philosophy, based on the 3 Rings and 2 Conditions, provides a framework for building resilience and economic stability at the grassroots level. The synergy of these two principles enables local communities to manage themselves effectively, achieve genuine self-reliance, and develop the capacity to cope with changes comprehensively. This article proposes an "Integrated Model for Local Strength" consisting of three operational levels, along with policy recommendations for LAOs to achieve truly secure, prosperous, and sustainable development.

ท้องถิ่นเข้มแข็งด้วยธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียง: แนวทางองค์ความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

กวินทิพย์ ชาญพิพัฒน์ไพบูลย์ ^{1*}

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

* Corresponding author's e-mail: kawintip.ch67@snru.ac.th ^{1*}

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
ประวัติบทความ: Received: November 10, 2025 Revised: February 7, 2026 Accepted: February 9, 2026	บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการระหว่างธรรมาภิบาล (Good Governance) กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) เป็นกลไกเชิงยุทธศาสตร์สำหรับการสร้างความเข้มแข็งและขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย การพัฒนาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ต้องเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อน ทั้งความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม และวิกฤตความเชื่อมั่นต่อการบริหารภาครัฐ ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการพึ่งพาส่วนกลางเพียงอย่างเดียว การศึกษาเชิงวิเคราะห์เอกสารนี้แสดงให้เห็นว่า ธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย 8 หลักการสำคัญ เป็นระบบบริหารจัดการที่สร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งยึดหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เป็นแนวทางสร้างภูมิคุ้มกันและความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับฐานราก การผสมผสานของทั้งสองหลักการนี้จะช่วยให้ท้องถิ่นสามารถจัดการตนเองได้อย่างมีคุณภาพพึ่งพาตนเองได้จริง และพัฒนาศักยภาพในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างรอบด้าน บทความนี้เสนอ "โมเดลบูรณาการเพื่อความเข้มแข็งของท้องถิ่น" ที่ประกอบด้วย 3 ระดับการปฏิบัติ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการนำไปสู่การพัฒนาที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างแท้จริง

บทนำ

การพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างแท้จริง จำเป็นต้องมีรากฐานที่แข็งแกร่งจากระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนมากที่สุด ในยุคที่โลกมีความเชื่อมโยงและผันผวนสูง (Volatility, Uncertainty, Complexity, and Ambiguity: VUCA World) ชุมชนท้องถิ่นต้องเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อนหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ปัญหาการย้ายถิ่นฐานของแรงงานคุณภาพ รวมถึงวิกฤตความเชื่อมั่นต่อกลไกการบริหารจัดการภาครัฐในระดับพื้นที่ ซึ่งมักนำไปสู่ความล่าช้า ขาดประสิทธิภาพ และความไม่โปร่งใส (สุพิทักษ์ โตเพ็ง และคณะ, 2564)

การพึ่งพาการแก้ไขปัญหามาจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียวจึงไม่ใช่ทางออกที่ยั่งยืนอีกต่อไป แต่จำเป็นต้องเสริมสร้างศักยภาพให้ท้องถิ่นสามารถจัดการตนเอง (Self-management) ได้อย่างมีคุณภาพ ท่ามกลางความท้าทายเหล่านี้ บทความนี้นำเสนอแนวทางองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญในการปฏิรูปและยกระดับการพัฒนาท้องถิ่น นั่นคือการผสมผสานของหลักการที่เป็นมรดกภูมิปัญญาการพัฒนาของประเทศ อันได้แก่ ธรรมาภิบาล (Good Governance) และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) โดยหลักการทั้งสองนี้มีได้แยกส่วนกัน แต่เป็นพลังคู่ขนานที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

บทความนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งถึงกลไกการบูรณาการและการประยุกต์ใช้หลักการธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียงในการสร้างท้องถิ่นเข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการชี้ให้เห็นว่าการผสมผสานองค์ความรู้ทั้งสองนี้เข้าด้วยกันจะช่วยเปลี่ยนผ่านท้องถิ่นจากการเป็นเพียงผู้รับความช่วยเหลือไปสู่การเป็นผู้กำหนดทิศทางการพัฒนาของตนเองได้ อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง การศึกษาที่ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) โดยทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากฐานข้อมูลวิชาการ Thai Journal Citation Index Centre (TCI) ฐานข้อมูลวารสารวิชาการระดับนานาชาติ และเอกสารนโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารท้องถิ่น ธรรมาภิบาล และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสังเคราะห์ความรู้และนำเสนอกรอบแนวคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยได้อย่างเหมาะสม

แนวคิดท้องถิ่นเข้มแข็งกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความหมายและองค์ประกอบของท้องถิ่นเข้มแข็ง

ท้องถิ่นเข้มแข็ง (Strong Local Community) หมายถึง ชุมชนที่มีศักยภาพในการเรียนรู้ ปรับตัว และสามารถจัดการปัญหาได้ด้วยตนเอง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และคุณธรรมจริยธรรม จนบรรลุซึ่งความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ และมีความสุข สงบสันติ หรือสุขภาวะในด้านต่างๆ ท้องถิ่นเข้มแข็ง ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การมีเงินหรืออาคารสถานที่ที่สวยงามเท่านั้น แต่หมายถึงชุมชนที่มีศักยภาพในการจัดการตนเอง (Self-management Capacity) มีความสามารถในการปรับตัวและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรากฐานมาจากความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเอง

องค์ประกอบสำคัญของความเข้มแข็งของท้องถิ่นจึงต้องครอบคลุม 4 มิติหลัก ดังนี้

1. มิติเศรษฐกิจ เน้นความมั่นคงทางรายได้และการพึ่งตนเอง การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ ลดการพึ่งพิงภายนอก มีความมั่นคงทางอาหารและรายได้ สามารถบริหารจัดการเงินทุนและหนี้สินได้อย่างพอประมาณ ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Local Economy)
2. มิติสังคม การมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามัคคีปรองดอง ไม่มีความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากนัก มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และสามารถดูแลกลุ่มเปราะบางในชุมชนได้
3. มิติวัฒนธรรม การธำรงรักษาและใช้ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ในการ

พัฒนาและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม

4. มิติสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีความสมดุลระหว่างการใช้และการอนุรักษ์ มีการจัดการน้ำและของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมีภูมิคุ้มกันต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ความสัมพันธ์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความเข้มแข็งของท้องถิ่นเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ในระดับประเทศ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมุ่งเน้นการสร้างสมดุลทั้งสามเสาหลัก (Triple Bottom Line) คือ เศรษฐกิจเติบโต สังคมอยู่ดี มีสุข และสิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ ชุมชนที่เข้มแข็งจะสามารถตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นหลังต้องแบกรับภาระทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม การเรียนรู้จากกรณีตัวอย่างทั้งในประเทศและต่างประเทศแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนและความสามารถในการบริหารจัดการตนเองเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น

ธรรมาภิบาล: กลไกการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ

แนวคิดธรรมาภิบาลในบริบทท้องถิ่นไทย

ธรรมาภิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับสากล โดยองค์การระหว่างประเทศต่างๆ อาทิ องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ธนาคารโลก (World Bank) และธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank) ต่างให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาลเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา (สุพิทักษ์ โตเพ็ง และคณะ, 2564)

ในบริบทของประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติให้มีการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาลเป็นครั้งแรก และได้มีการพัฒนาต่อเนื่องในรัฐธรรมนูญฉบับต่อมา แม้จะมีการกำหนดจำนวนหลักการที่แตกต่างกันไป แต่หลักการที่เป็นที่ยอมรับและนำมาใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแพร่หลายประกอบด้วย 8 หลักการสำคัญ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) การตรากฎหมายที่ยุติธรรม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาค
2. หลักคุณธรรม (Ethics) การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ความซื่อสัตย์สุจริต
3. หลักความโปร่งใส (Transparency) การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นต่อสาธารณะ และประชาชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐได้
4. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) การที่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ต้องตอบคำถามและรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจในการกระทำของตน
5. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผน และตรวจสอบการดำเนินงาน
6. หลักประสิทธิผลและประสิทธิภาพ (Effectiveness and Efficiency) การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
7. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) การสามารถให้บริการและแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว
8. หลักความเสมอภาค (Equity) การใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม รวมถึงการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

บทบาทของธรรมาภิบาลต่อความเข้มแข็งของท้องถิ่น

ธรรมาภิบาลเปรียบเสมือนโครงสร้างพื้นฐานด้านความเชื่อมั่นของท้องถิ่น การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้หลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัดจะส่งผลโดยตรงต่อความเข้มแข็งของชุมชนใน 3 ประการสำคัญ คือ

1. สร้างความเชื่อมั่น หลักความโปร่งใสและความรับผิดชอบจะช่วยลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในองค์กรท้องถิ่นและเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือ
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นเจ้าของกิจการของการพัฒนา ทำให้โครงการต่างๆ ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชน (Felt-Needs)
3. จัดการทรัพยากรอย่างเป็นธรรม หลักนิติธรรมและความเสมอภาคทำให้การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรท้องถิ่นเป็นไปอย่างยุติธรรม ครอบคลุมทุกกลุ่มในชุมชน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: รากฐานแห่งการพึ่งตนเอง

หลักการและเนื้อหาสาระของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) พระราชทานแก่คนไทย เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับโดยยึดหลักทางสายกลาง ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ท่วง 2 เงื่อนไข

คุณลักษณะ 3 ท่วง

1. ความพอประมาณ (Moderation) ความพอดี ไม่มากไม่น้อยเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล (Reasonableness) การตัดสินใจและการดำเนินงานต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ โดยพิจารณาจากเหตุผลและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การมีภูมิคุ้มกันในตนเองที่ดี (Self-Immunity) การเตรียมความพร้อมรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก เช่น ภัยธรรมชาติ หรือวิกฤตเศรษฐกิจ

เงื่อนไข 2 ประการ

1. เงื่อนไขความรู้ ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวังในการนำวิชาการและเทคโนโลยีมาใช้
2. เงื่อนไขคุณธรรม เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร และความไม่โลภ

การประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแนวทางสู่การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยเน้น 3 แนวทางหลัก คือ

1. การจัดทำแผนอย่างพอประมาณ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องสอดคล้องกับศักยภาพและงบประมาณที่มีอยู่จริงของท้องถิ่น ไม่กู้ยืมเงินหรือลงทุนเกินตัว
2. การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การพิจารณาโครงการต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลรอบด้าน คำนึงถึงประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ในระยะยาวมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน
3. การสร้างภูมิคุ้มกันท้องถิ่น การส่งเสริมให้ชุมชนมีความมั่นคงทางอาหาร ลดความเสี่ยงจากราคาพืชผลทางการเกษตรที่ผันผวน และการบริหารจัดการภัยพิบัติ

การบูรณาการธรรมาภิบาลกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อท้องถิ่นเข้มแข็ง

กลไกการบูรณาการ

การสร้างท้องถิ่นเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยการบูรณาการทั้งธรรมาภิบาลและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าด้วยกัน ธรรมาภิบาลเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลและสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการทำงานของ อบต. ในขณะที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืนในทุกมิติ ธรรมาภิบาล เช่น หลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม สนับสนุนให้การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารท้องถิ่นเป็นไปอย่างเปิดเผย ตรวจสอบได้ และตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ในส่วนเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ความมีเหตุผลและความพอประมาณ ส่งเสริมให้การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น โดยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ้งเฟ้อ และลดความเสี่ยงจากการทุจริตหรือการตัดสินใจที่ขาดความรอบคอบ

โมเดลบูรณาการเพื่อความเข้มแข็งของท้องถิ่น

การบูรณาการนี้จะนำไปสู่ตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการ ประชาชนมีส่วนร่วมตามหลักประชาธิปไตย มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน โมเดลที่เสนอประกอบด้วย 3 ระดับการปฏิบัติ ดังนี้

1. ระดับนโยบายและการวางแผน

1.1 การจัดทำแผน นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุในวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาท้องถิ่น เน้นความสมดุลทั้ง 4 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

1.2 การใช้งบประมาณ ใช้หลักความพอประมาณในการจัดท่างบประมาณรายจ่าย โดยเน้นโครงการที่สร้างความเข้มแข็งจากฐานรากและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนส่วนใหญ่

2. ระดับการปฏิบัติและการบริการ

2.1 การบริการที่โปร่งใส นำหลักธรรมาภิบาล ทั้งความโปร่งใส การตอบสนอง มาใช้ในการให้บริการประชาชน โดยกำหนดระยะเวลาและขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน

2.2 การส่งเสริมการพึ่งตนเอง เน้นการส่งเสริมให้ประชาชนและกลุ่มอาชีพใช้หลักความพอเพียงในการผลิตและการตลาด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน ไม่ใช่ผู้ให้เงินทุนเพียงอย่างเดียว

3. ระดับการตรวจสอบและการประเมินผล

3.1 การตรวจสอบโดยประชาชน เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ และการดำเนินงานตามหลักความรับผิดชอบ

3.2 การประเมินผลด้วยดัชนีพอเพียง กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของท้องถิ่น โดยอิงกับมิติของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร ดัชนีความพอเพียงทางการเงินของครัวเรือน ซึ่งเป็นมิติที่ลึกซึ้งกว่าดัชนีทางเศรษฐกิจทั่วไป

การนำไปสู่การพัฒนาที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ความมั่นคง: ภูมิคุ้มกันแห่งชุมชน

รากฐานที่แท้จริงของการพัฒนาชาติ ต้องหยั่งลึกจากผืนดินแห่งท้องถิ่น ด้วยการผสมผสานหลักการบริหารที่ดีเข้ากับวิถีแห่งความพอเพียง เพื่อมุ่งสู่สามเป้าหมายหลักคือ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ความมั่นคง เริ่มต้นจากการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ชุมชนอย่างรอบด้านภายใต้หลักธรรมาภิบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ต้องลดกำแพงความไม่ไว้วางใจ ด้วยการ

เปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส และใช้หลักนิติธรรมในการสร้างกติกาที่เสมอภาคแก่ทุกคน ลดเงื่อนไขของการทุจริตและการเอื้อประโยชน์

ขณะที่หลักเศรษฐกิจพอเพียง สร้างความมั่นคงทางสังคม ด้วยการส่งเสริมเงื่อนไขคุณธรรม ความเอื้อเฟื้อ และการรวมกลุ่มจัดตั้งสวัสดิการชุมชน กลายเป็นตาข่ายความปลอดภัยทางสังคมที่ถักทอด้วยมือของคนในท้องถิ่นเอง ความมั่นคงจึงแผ่ขยายไปถึงการจัดการทรัพยากร อปท. ต้องนำความมีเหตุผลและความพอประมาณมาเป็นเข็มทิศในการวางแผนการใช้ที่ดินและน้ำ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้แม้ต้องเผชิญกับวิกฤตธรรมชาติ

ความมั่งคั่ง: การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

ความมั่งคั่ง ไม่ใช่การแสวงหาความร่ำรวยฉาบฉวย แต่เน้นการสร้าง ความมั่งคั่งจากฐานรากด้วยการใช้ธรรมาภิบาลที่เข้มแข็ง ทำให้มั่นใจได้ว่า งบประมาณทุกบาททุกสตางค์ที่ลงทุนไปในการพัฒนา จะมุ่งเน้นที่การสร้างเครื่องมือเพื่อการพึ่งตนเอง (Empowerment) มากกว่าการแจกจ่ายที่ก่อให้เกิดการพึ่งพา ความมั่งคั่งนี้เกิดขึ้นผ่านการต่อยอดผลผลิตตามหลักความพอประมาณ โดยใช้นวัตกรรมดิจิทัลเข้ามาสร้างมูลค่าเพิ่มและตัดวงจรพ่อค้าคนกลาง ทำให้ผลกำไรตกอยู่กับผู้ผลิตโดยตรง นำมาซึ่งความมั่งคั่งที่ยั่งยืนและเป็นธรรม

ความยั่งยืน: กลไกที่คงอยู่ถาวร

ความยั่งยืน เป็นผลลัพธ์ของการทำงานที่สมดุล ความยั่งยืนเกิดขึ้นเมื่อธรรมาภิบาลสร้างกลไกที่คงอยู่ถาวร ไม่ขึ้นกับตัวบุคคล และเศรษฐกิจพอเพียงสร้างความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปลี่ยนวิธีการประเมินผล โดยกำหนดให้ดัชนีชี้วัดความพอเพียงและความสุขของชุมชน เป็นตัวชี้วัดหลักในการบริหารราชการ เพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นมุ่งเป้าไปที่ภูมิคุ้มกันที่ดีในระยะยาว การบูรณาการหลักการทั้งสองนี้อย่างเป็นระบบ จึงเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่นำพา "ท้องถิ่น" ไปสู่การเป็นฐานรากที่แข็งแกร่งและมีคุณภาพ เป็นฟันเฟืองที่ขับเคลื่อนประเทศชาติให้บรรลุวิสัยทัศน์มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่สำหรับการพัฒนาท้องถิ่นที่เข้มแข็งและยั่งยืน คือการเปลี่ยนมิติการทำงานจากเดิมที่แยกส่วนระหว่างภาครัฐและชุมชน ไปสู่การสร้างพลังประสานระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) กับธรรมาภิบาลในยุคดิจิทัล (Digital Good Governance) โดยเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่แค่เรื่องของเกษตร แต่คือการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในทุกภาคส่วนของชุมชน โดยเน้นการจัดการตนเอง และการลดความเหลื่อมล้ำ ขณะที่ธรรมาภิบาลต้องยกระดับสู่ธรรมาภิบาล 4.0 ที่เน้นความโปร่งใสแบบเปิด (Open Data Transparency) และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริการและกำกับดูแล การบูรณาการนี้จะเชื่อมโยงหลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะในมิติด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ เกษตรยั่งยืน การลดมลพิษ และการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

องค์ความรู้ใหม่นี้ประกอบด้วยกลไกสำคัญสองประการ ประการแรก การเปลี่ยนความพอประมาณจากแนวคิดนามธรรมให้เป็นดัชนีวัดผลที่ชัดเจน โดยสร้างตัวชี้วัดที่สามารถวัดและตรวจสอบได้ เช่น ดัชนีการพึ่งพาภายนอก ซึ่งวัดจากอัตราส่วนของการบริโภคอาหารที่ผลิตได้เองในท้องถิ่น ดัชนีความยืดหยุ่นทางการคลัง ซึ่งพิจารณาจากอัตราส่วนหนี้ครัวเรือนต่อรายได้ และความสามารถในการจัดตั้งกองทุนฉุกเฉินชุมชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นรูปธรรม ประการที่สอง การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลแบบเปิดเพื่อการตัดสินใจร่วม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลที่เข้าถึงได้ง่าย สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโครงการ แสดงรายละเอียดงบประมาณ ผลที่คาดหวัง และรายงานการใช้จ่ายในโครงการพัฒนาที่อ้างอิงหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างโปร่งใส รวมทั้งการใช้เวทีระดมความคิดเห็นดิจิทัล เพื่อให้

การตัดสินใจสอดคล้องกับควมมีเหตุผลและเงื่อนไขความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่น ทั้งสองกลไกนี้จะช่วยสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจกับการรักษาเสถียรภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

บทสรุป

ความเข้มแข็งของท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้เป็นเพียงการเติบโตทางเศรษฐกิจที่วัดผลด้วยตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมเท่านั้น หากแต่คือการบรรลุซึ่ง "ความยั่งยืนเชิงคุณภาพ" อันเป็นผลมาจากการผสานหลักการบริหารจัดการที่สำคัญสองประการเข้าด้วยกันอย่างลึกซึ้ง นั่นคือ ธรรมาภิบาล (Good Governance) และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP)

องค์ความรู้ใหม่สำหรับการพัฒนาท้องถิ่น จึงมุ่งเน้นการสร้างพลังประสาน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเปลี่ยนผ่านท้องถิ่นจากการเป็นผู้รับการสงเคราะห์ ไปสู่การเป็นผู้กำหนดชะตากรรมของตนเองอย่างมีศักดิ์ศรี การนำเสนอ "โมเดลบูรณาการเพื่อความเข้มแข็งของท้องถิ่น" เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการขับเคลื่อน โดยเริ่มต้นจากการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นเสาหลักแห่งการกำกับดูแล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยกระดับธรรมาภิบาลให้เป็น "ธรรมาภิบาลแบบเปิด (Open Governance)" ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาสร้างความโปร่งใสแบบเปิด ข้อมูลการใช้จ่ายและโครงการพัฒนาต้องเข้าถึงได้ง่ายและตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน

ขณะเดียวกัน เสาหลักแห่งการพึ่งตนเองของชุมชน ซึ่งขับเคลื่อนด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องได้รับการส่งเสริมให้เกิด "ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม" ที่แข็งแกร่ง หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่การปฏิเสธความก้าวหน้า แต่เป็นการกำหนดขอบเขตและขนาดของการพัฒนา บนพื้นฐานของข้อมูลและความรอบคอบ เพื่อให้การลงทุนในท้องถิ่นไม่นำไปสู่หนี้สินหรือการพึ่งพาทายนอกลอยอย่างสิ้นเชิง

นอกจากนี้ นวัตกรรมในการบริหารจัดการจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญ การเปลี่ยนความพอประมาณซึ่งเป็นหลักนามธรรมให้กลายเป็นดัชนีชี้วัดที่สามารถวัดผลได้ เช่น ดัชนีความยืดหยุ่นทางการคลัง หรือ อัตราส่วนการพึ่งพาทายนออก ย่อมช่วยให้การประเมินผลมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ท้ายที่สุดแล้ว ความเข้มแข็งที่ยั่งยืนของท้องถิ่นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ อบต. ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้สร้างมาตรฐานที่เป็นธรรม โดยมีเป้าหมายร่วมกับประชาชนคือการลงทุนในโครงการที่สร้างความรู้ คุณธรรม และภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ชุมชนอย่างแท้จริง การผนวกสองหลักการนี้จึงเป็นการวางรากฐานอันมั่นคงให้ท้องถิ่นสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและเติบโตได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2566). แนวทางการดำเนินงานตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กระทรวงมหาดไทย.
- จิรเมธ อรุณเบญจพร และนันท์พัฒน์ บรมานันท์. (2564). การบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ, 14(3), 112-128.
- ธัญลักษณ์ กาวีชา. (2560). ธรรมาภิบาล: เทรนด์ใหม่ของโลกยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 7(1), 121-132.
- มูลนิธิปิณฑทองหลวงพระ สืบสานแนวพระราชดำริ. (ไม่ระบุปี). หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นจาก <https://www.pidthong.org/th/philosophy.php>
- รุ่งนภา พัฒนกุล และสุรพงษ์ ศรีสุทัศน์. (2563). การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงาน. วารสารชุมชนวิจัย, 14(2), 98-115.

- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก, หน้า 1-71.
- สุพิทักษ์ โตเพ็ง, สายฝน เครื่องดี, และสุภัทรา ศรีหาพล. (2564). บทบาทของนักรการเมืองกับหลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ, 7(1), 125-138.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2561). การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานหลักธรรมาภิบาลเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารชุมชนวิจัย, 12(1), 114-130.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลาด. (2565). ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นจาก <https://www.nonglad.go.th>
- Asian Development Bank. (2020). *Governance brief: Good governance and sustainable development*. Manila: ADB Publications.
- United Nations Development Programme. (2021). *Sustainable development goals and local governance*. New York: UNDP.
- World Bank. (2022). *World development report 2022: Finance for an equitable recovery*. Washington, DC: World Bank Group.